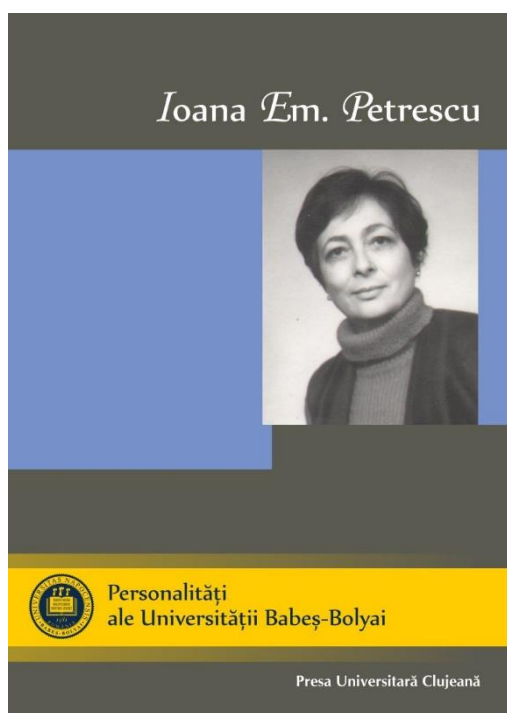

IOANA EM. PETRESCU, coord. Ioana Bot, Cluj-Napoca,
Presa Universitară Clujeană, 2016, 177 p.

Recenzat de OANA-DUMITRIȚA TRIȘCĂ
Biblioteca Județeană „Octavian Goga” Cluj
oana.trisca@bjc.ro

Făcând parte din seria „Personalități ale Universității Babeș-Bolyai”, cartea „Ioana Em. Petrescu”, coordonată de Ioana Bot, a apărut la Editura Presa Universitară Clujeană, în anul 2016. Volumul cuprinde, în prima parte, o sumă de articole care o au în centru pe Ioana Em. Petrescu și care au fost prezentate, în 4-5 decembrie 2015, la Colocviul Național „Portretul teoreticianului literar sub totalitarism”, așa cum amintește Ioana Bot, prof.

univ. dr. la Facultatea de Litere a Universității „Babeș-Bolyai”, în cuvântul de început. În continuare, putem descoperi biografia personalității clujene, recenzii făcute la cărțile sale și, în final, o listă bibliografică generală a scrierilor care îi aparțin.

De ce Ioana Em. Petrescu în postura de *personalitate a Universității „Babeș-Bolyai”*¹ sau cine a fost și cum s-a remarcat ca profesor, dar și critic literar postbelic, aflăm atât din cuvântul introductiv al Ioanei Bot, cât și din biografia conturată de Ioan Tomoiagă în paginile volumului de față. Ioana Em. Petrescu s-a născut în decembrie 1941 la Sibiu, ca fiică a unui reputat profesor al Facultății de Filologie din Cluj (actuala Facultate de Litere a Universității „Babeș-Bolyai”), Dumitru Popovici, pe care îl pierde când avea doar 11 ani. Cu un parcurs educațional model, urmează pasiunea tatălui pentru *umanioare* și devine studentă a aceleiași facultăți, apoi doctorand, debutând și ea ca profesor. În anii '70, susține seminarele despre Eminescu, titular al cursului fiind profesorul Gavril Scridon, care nu a putut să nu remarce talentul înăscut al tinerei, pe care o și propune pentru a prelua ea însăși cursul. Ioana Em. Petrescu va rămâne la catedră până în prima zi a noului an universitar 1990, când, în urma unei lungi

¹ Un scurt istoric al originilor actualei Facultăți de Litere a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj dovedește că preocuparea intelectuală pentru educație s-a acomodat contextului politic, dar și schimbărilor culturale. În 1581, la Cluj, exista Colegiul iezuit, care în secolul al XVII-lea a devenit Academia Claudiopolitană, iar mai apoi, în 1872, – Universitatea maghiară Franz Joseph. După Unirea Transilvaniei cu România, în 1919, este fondată Universitatea românească „Dacia Superioară”, Facultatea de Litere și Filosofie fiind condusă de Sextil Pușcariu. După cel de-al Doilea Război Mondial, universitățile română, „Victor Babeș”, și maghiară, „János Bolyai”, se unifică în 1958, luând naștere Universitatea „Babeș-Bolyai”. Facultatea este redenumită atunci Facultatea de Filologie. După 1989, revine la denumirea sa consacrată – Facultatea de Litere – și intră într-o perioadă de expansiune academică majoră. – text consultat online la <https://lett.ubbcluj.ro/istoric/>, 14 septembrie 2025.

lupte discrete pe care a dus-o cu boala, a încetat din viață.

Articolele, care sunt parte a Colocviului Național „Portretul teoreticianului literar sub totalitarism”, pot trezi interesul și curiozitatea oricărui pasionat de istoria, critica și teoria literaturii, având în vedere că, așa cum observă Oana Fotache în „Ioana Em. Petrescu și dezechilibrele studiilor literare românești”, text inclus în volumul de față, uneltele analistului literar se întrepătrund în scrierile Ioanei Em. Petrescu, care confirmă atât criticul, cât și istoricul și teoreticianul literar.

Din colecția Colocviului Național, citind-o pe Laura Pavel, în „Modelele teoretice, singularități convergente. Ioana Em. Petrescu și Virgil Nemoianu”, întâlnim comparativ ilustrate stilurile celor doi, care, prin referiri critice în propriile texte la teoreticieni literari contemporani lor, deschid apetitul celor neinițiați să citească un curs de *Teoria literaturii*, iar pe cei mai vechi în domeniu îi atrage spre un studiu aprofundat.

Călin Teuțișan descoperă un dor al textelor Ioanei Em. Petrescu pentru origini și Creator, analizând în articolul „Critica între metafizică și raționalism. Utopia organică” căutarea sensului care dă viață operei artistice, dar care nu fuge de explicațiile practice, palpabile, chiar matematice, *raționale* ale actului literar discutat de către Ioana Em. Petrescu.

În „Dialectica „vedere-viziune” în confluente (pre)moderne la Ioana Em. Petrescu”, Silviu Mihăilă dezbate textul „Eminescu și mutațiile poeziei românești”, indicând spre inspirația textelor clasice (Aristotel), dar și spre poetica modernistă (T.S. Eliot), la Ioana Em. Petrescu.

Destinul, libertatea, lectura în contextul istoric al existenței, dar și al îngrădirilor politice contemporane autoarei, sunt discutate de Adrian Tudurachi, în „Conduite existențiale și practici de lectură în critica Ioanei Em. Petrescu”.

Capitolul „Ioana Em. Petrescu – Teoreticianul în oglinda receptării operei”, semnat de Corina Croitoru, aduce în atenția cititorilor recepția cărților sale în timpul regimului comunist.

Mirela Tomoiagă, în „Constante ale imaginarului critic al Ioanei Em. Petrescu”, prezintă sensibil, inspirat de corespondența intimă a autoarei, lupta *criticului literar* cu *poetul*, cel de-al doilea rămânând timid sub umbra primului, nelansat, în ceea ce Mirela Tomoiagă numește *o teamă de a nu se rata*, dar teamă care, dacă ar fi fost depășită prin încurajările celor din jur, ar fi adus la lumină un talent nativ.

În ultima parte a volumului, recenziile cărților Ioanei Em. Petrescu se conturează ca o frumoasă invitație la lectura și descoperirea criticului literar, despre care Oana Fotache afirma în paginile de față, citându-l pe Laurențiu Ulici, că este „un caz rar de istoric literar cu vocație critică și apetit teoretic”². Veți putea citi recenzii semnate de Denisa Petra Tcacenco (Ioana Em. Petrescu, *Ion Budai Deleanu și eposul comic*, Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 1974), Leontina Copaciu (Ioana Em. Petrescu, *Eminescu poet tragic*, ediție îngrijită de Ioana Bot, Iași, Ed. Junimea, 1994), Andrei Doboș (Ioana Em. Petrescu, *Configurații*, ed. a III-a, ediție îngrijită, prefață și note de Ioana Bot, Cluj-Napoca, Ed. Casa Cărții de Știință, 2015), Renata Orban (Ioana Em. Petrescu, *Eminescu și mutațiile poeziei românești*, Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 1989), Marius Popa (Ioana Em. Petrescu, *Modernism. Postmodernism. O ipoteză*, ediție îngrijită, studiu introductiv și postfață în limba franceză de Ioana Bot, Cluj-Napoca, Ed. Casa Cărții de Știință, 2003), Arina Neagu (Ioana Em. Petrescu, *Cursul Eminescu*, text restituit după stenograme de Ioana Bot, litografiat Cluj-Napoca, Universitatea „Babeș-Bolyai”, 1991), Robert Cincu (Ioana Em. Petrescu, *Ion Barbu și poetica postmodernismului*, Cluj-Napoca, Ed. Casa Cărții de Știință, 2006), Lavinia Sabou (Ioana Em. Petrescu, *Studii de literatură română și comparată*, editori Ioana Bot și Adrian Tudurachi, Cluj-Napoca, Ed. Casa Cărții

² Laurențiu Ulici, *Literatura română contemporană. Promoția '70*, București, Ed. Eminescu, 1995, p. 491.

de Știință, 2005). O listă bibliografică a scrierilor Ioanei Em. Petrescu poate fi consultată la finalul volumului.

La debutul acestui nou an universitar, 2025, se împlinesc 35 de ani de la trecerea în neființă a Ioanei Em. Petrescu. Cartea de față nu poate fi decât o frumoasă invitație către orice iubitor al limbii și

literaturii române, dar și către studenți, cadre didactice sau pur și simplu pasionați ai istoriei, criticii și teoriei literare, de a studia, de a se documenta, de a găsi referințe care deschid porți spre alte lecturi și, de ce nu, de a se inspira pentru a scrie la rândul lor.